

Historisk kontekst

AF JACOB K. NIELSEN

De vidtrækkende og tragiske konsekvenser af kongefamiliens interne arvekampe var et kun alt for nærværende, politisk vilkår i England på Shakespeares tid.

Kong Henry VIII af huset Tudor (det var ham med alle konerne og løsrivelsen fra pavemagten i Rom) efterlod ved sin død i 1547 en magtstruktur i ruiner. Hans ægteskaber producerede en række arvinger, som var indbyrdes halvsøskende, men ikke havde stærkere bånd til hinanden end dem, de konkurrerende arvinger har til hinanden i *King Lear*...

Ægteskabernes mængde var udtryk for Henrys forsøg på at sikre sig en mandlig arving. Han fik én – af sin tredje dronning, Jane. Men sønnen var svagelig, og kong Edward VI døde som kun 16-årig i 1553. Efter en kort, men voldsom overgangsperiode blev han efterfulgt af sin halvsøster, dronning Mary I, der var frugten af kong Henrys første ægteskab, med Katharina af Aragonien.

"Bloody" Mary ønskede at genvinde riget for sin moders katolske tro, og hendes korte regeringstid var, som tilnavnet antyder, præget af et brutalt opgør med tilhængerne af den protestantisk inspirerede, anglikanske kirke, der blev grundlagt i tiden under hendes fars andet og tredje ægteskab.

Mary døde i 1558, hvor hun blev efterfulgt af sin – og Edwards – halvsøster, dronning Elizabeth I, der var Henrys datter af andet ægteskab, med Anne Boleyn, som Henry fik halshugget for utroskab og forræderi i en ofte genfortalt historie.

Elizabeth I befæstede den anglikanske kirke og regerede helt frem til 1603. I hendes tid var der ro i England. Hun fejrede storpolitiske triumfer mod Spanien, og hun fik kontrol over den konkurrerende, skotske kongefamilie, huset Stuart. Navnlig med den skotske dronning Mary Stuart, som hun fik halshugget.

Den såkaldt elizabethanske guldalder, 1558–1603, var også William Shakespeares tid. Epoken skyldte dronningen meget af sin kulturelle og magtpolitiske stabilitet, fordi hun aldrig blev gift! Ingen mænd og ingen andre adelsslægter fik dybere indflydelse på magtens centrum. Dermed undgik Elizabeth unægtelig at gentage sin fars roderi, men hendes jomfrustatus skabte også stigende uro om arvefølgen, og op til hendes død har angsten for mulige, nye borgerkrige været et almindeligt tema i Shakespeares London. *King Lear* kan blandt andet forstås som et udtryk for denne angst.

Elizabeth I var imidlertid klogere end Lear: hun indså sin familie, huset Tudors, skæbne og udpegede sin rivalinde Mary Stuarts søn, James, som sin efterfølger. Samme kong James I, der var på plads til uopførelsen af *King Lear*, og som i øvrigt havde stærke forbindelser til Frankrig, hvad kan have gjort at Shakespeare skildre den Franske Konge så positivt i dramaet.

